بىدئەت ۋە شىرىكنىڭ تەپسىلاتى

ۇچىلارنى مۇسۇلمان دىيىشىمىزگە بولامدۇ ؟

مەدھىيە
ھقا بولسۇن.
مەسىلىگە تاقىلىدۇ:
دئەت. (2) شىرىك.
مەسىلە: بىدئەت.
تىمىغا بۆلىنىدۇ:
تۈرلىرى. (3 بىدئەتنى قىلغۇچىنىڭ ھۆكمى-
بولامدۇ-يوق ؟
ەتنىڭ ئىنىقلىمىسى
گەن: "بىدئەتنىڭ شەرىئەتتىكى ئىنىقلىمىسى
للاھقا ئىبادەت قىلىش"، ئەگەر خالىساڭ
رىغا يىتەكلەنگەن خەلىپىلىرى قىلمىغان
لاھقا ئىبادەت قىلىش."
سۆزىدىن ئىلىنغان: «ئۇلارنىڭ اللە رۇخسەت
ىپ بېكەتكەن مەبۇدلىرى بارمۇ؟»
ڭ مۇنۇ سۆزىدىن ئىلىنغان: "سىلەر مىنىڭ
ان توغرىغا يىتەكلەنگەن خەلىپىلەرنىڭ
ەمدە ئۇنى ئىزىق چىشىڭلار بىلەن چىشلەڭلار
غان ئىشلاردىن ھوشيار بولۇڭلار."
ن، ياكى پەيغەمبەر، ۋە ئۇنىڭ توغرىغا
لەن ئاللاھقا ئىبادەت قىلغۇچى ھەرقانداق
قىلىش ئاللاھنىڭ ئىسىم-سۈپەتلىرى بىلەن
ى ۋە قانۇنلىرى بىلەن مۇناسىۋەتلىك بولسۇن
.
غان ئادەتتىكى ئىشلار كەلسەك، گەرچە بۇلار
ندا بىدئەت (يىڭىلىق) دەپ ئاتالمايدۇ.
ە ئۇلار پەيغەمبەر ئاگاھلاندۇرغان نەرسە
ئەمەس.
لمايدۇ."[ئىبنۇ ئۇسەيمىين فەتىۋالار

لىمى، 2. ج، 291. ب]

ىدئەتنىڭ تۈرلىرى.

ى تۈرگە بۆلىنىدۇ:

ككىنچى: كاپىر قىلمايدىغان بىدئەت.

ر قىلمايدىغان بىدئەتنىڭ ئىنىقلىمىسى
؟ دىسىڭىز.

گەن: "كىشىنى كاپىر قىلىدىغان بىدئەت بولسا
ىلارنىڭ ئورتاق قارىشى بار ھەمدە ھىچقانداق
دىغان بىر مەسىلىنى ئىنكار قىلىشتۇر،
ئىنكار قىلىش، ۋاجىپ بىر نەرسىنى ۋاجىپ
ىنى ھالال قىلىش، ھالال بىر نەرسىنى ھارام
قىلىش
ى ھەققىدە ئۇلار ئۇنىڭدىن يىراق بولغان
اپ قىلىش بىلەن بولسۇن ئىشىنىش، چۈنكى ئۇ،
ەتكەن نەرسىنى يالغانغا چىقىرىشتۇر.
ۋە ئۇلۇغ ئاللاھنىڭ سۈپەتلىرىنى ئىنكار
ى بىر سۈپەتلىرىنى مەخلۇق(يارىتىلغان)
ى ئاللاھنىڭ بىلىمىنى ۋە ئىش-ھەركەتلىرىنى
نى مەخلۇقاتلىرىغا ئوخشىتىدىغان
ى... ۋە باشقا بىدئەتلەرگە ئوخشاش.
تلەر، ئۇنىڭ ئىنىقلىمىسى: كىتاب ھەمدە
ن مەلۇم نەرسىنى يالغانغا چىقىرىشنى ئۆز
مىغان بىدئەت.
نى ئۇلۇغ ساھابىلەر ئاشكارا ئەيىپلىگەن
ە ئۇلارنى كاپىر دەپ ھۆكۈم قىلمىغان ياكى ئۇ
ت قىلمىغان)، ئۇلارنىڭ بەزى نامازلارنى
ى نامازدىن بۇرۇن قىلىشى، جۈمە خۇتبىسى ۋە
قىلىشى." [«مەئارىجۇل قۇبۇل» (2\503-504).]

ىلغۇچىنىڭ ھۆكمى؟ كاپىر بولامدۇ-يوق؟

جاۋاپ:

ئۇنى قىلغۇچى مۇنۇ ئىككى ئەھۋالدىن خالى
ئەمەس:

ىنى يىقىتىش ۋە مۇسۇلمانلاردا شەك پەيدا
ەم ئەلۋەتتە كاپىر؛ ئەمەلىيەتتە، ئۇ
دىن دۈشمەنلىرىنىڭ بىرىدۇر.

ۇقتۇرۇلغان بولسا، ئۇنىڭغا دەلىل
ىرلىقىغا ھۆكۈم قىلىنىدۇ.

ئۇنداقتا ئۇ كاپىر بولمايدۇ، بەلكى ئۇ
ىن ئۇ چوڭ قەبىھ ئىشنى قىلغۇچىدۇر.
اق مۇئامىلىدە بولىمىز؟ دىسىڭىز.
جاۋاپ:
لاھ ئۇنىڭغا رەھىم-شەپقەت قىلسۇن، مۇنداق
بۇ ئۆزلىرىنى مۇسۇلمان دەپ داۋا قىلغۇچى
ۋەن بىدئەتلەرنى قىلغۇچى كىشىلەرنى،
ىڭ قىلىۋاتقانلىرىنى سۆكمەستىن ئۇلارنى
رنىڭ ھەقىقەتنى قوبۇل قىلىشتىن ئۆزىنى چوڭ
: «مۇشرىكلارنىڭ خۇدانى قويۇپ ئىبادەت
قىلساڭلار) ئۇلار بىلمىگەنلىكلىرىدىن
ۇ.» [ئەنئام(چاھارپايلار): 108]... ئەگەر بىز
ق، ئۇنداقتا بىز ئۇلارنىڭ ناتوغرىسىنى
رىسىنى كۆرسىتىپ قويۇش بىزگە ۋاجىپ بولىدۇ
.

ەك، ئۇ بىدئەتكە باغلىق. ئەگەر ئۇ كاپىر
ىڭدىن مۇناسىۋەتنى ئۈزۈش ۋاجىپ، ئەگەر
ەقتە تەپسىلىي توختالمىمىز، ئەگەر ئۇ
نەتىجە بولىدىغان بولسا ئۇنى قىلىمىز،
اكى ئۇ ئۇنىڭ گۇناھ قىلىشى ۋە ھەددىدىن
قىلىنىمىز؛ چۈنكى پايدىسى يوق، نەتىجىگە
ىڭ ئۆزى پايدا ۋە نەتىجە، ۋە يەنە ئاساسى
نىڭدىن مۇناسىۋەتنى ئۈزۈش ھارام؛ چۈنكى
ېرىندىشىنى ئۈچ كۈندىن ئوشۇق تاشلىۋىتىشى
ئىبنۇ ئۇسەيمىين فەتىۋالار توپلىمى 2.ج، 293.
ن ئىلىندى.]
رى، ۋە ھەر بىر تۈرىنىڭ ئىنىقلىمىسى.
ن ئۇسەيمىين مۇنداق دىگەن:
ىرۋىتىدىغان چوڭ شىرىك. 2) ئۇنىڭدىن تۆۋەن
دىغان شىرىك.
رىئەتنى بىكىتكۈچى شۇنداق دەپ سۈپەتلىگەن
ىن چىقىرىۋىتىدىغان نەرسىنىمۇ ئۆز ئىچىگە
ىگىشلىك ئىبادەتنىڭ قايسى بىر تۈرىنى
ى، ئاللاھتىن بۆلەك بىرسىگە ناماز قىلىش،
ئاللاھتىن بۆلەك بىرسىگە قۇربانلىق بىرىش
دىن تىلەش (دۇئا قىلىش) مۇ چوڭ شىرىكنىڭ بىر
لەش ياكى يىنىدا يوق(غائىپتىكى) كىشىدىن

ن ئىشتىن قۇتقۇزىشىنى تىلەپ دۇئا قىلىش.
لسا: شەرى ئەتشىرىك دەپ نام بەرگەن، لىكىن
ت جەھەتتىكى ئىش-ئەمەللەردۇر، مەسىلەن،
ىش، پەيغەمبەر مۇنداق دىگەن: «ئاللاھتىن
كا پىر بولىدۇ ياكى مۇشرىك بولىدۇ».
غۇچى، شۇ ئاللاھتىن بۆلەك بىرسىنى ئاللاھقا
مىسا، ئۇنداقتا ئۇ كىچىك شىرىكنى سادىر
ۇچى مەيلى كىشىلەر تەرىپىدىن ئۇلۇغلانسۇن
ياكى
ڭ تەرىپلىشى ۋە ئامانلىق ئۇنىڭغا بولسۇن)
كى كەئبە بىلەن، ياكى جەبرائىل بىلەن
، لىكىن كىشىنى دىندىن چىقىرۋەتمەيدىغان
چىك شىرىك.
ا قىلىش(كۆز-كۆز قىلىش). رىيا قىلىش: بىر
ىشىلەرنىڭ ئۇنى كۆرىشى ئۈچۈن قىلىش.
جەھەتتە ئىككى قىسىمغا بۆلىنىدۇ:
لۇش، يەنى ئىبادەتنى پەقەت كۆز-كۆز قىلىش
شى ئىناۋەتسىز ۋە رەت قىلىنىدۇ؛ چۈنكى
، بىۋاستە پەيغەمبەردىن نەقىل قىلىنغان
لاھ مۇنداق دىگەن: «مەن شىرىكلەرنىڭ ئىچىدە
ى بىر ئىشنى قىلىپ ئۇنىڭغا مىنىڭدىن بۆلەك
ڭا شىرىك قىلغان نەرسىسىنى تاشلىۋىتىمەن.
م نەقىل قىلغان، 2985]
يانىدا كىيىن يۈز بەرسە، يەنى، ئىبادەت
ا قىلىش ئۇنىڭغا كىرىۋالغان بولىدۇ. بۇ
ۈرلۈك بولىدۇ:
، بۇ ئۇ كىشىگە زىيان يەتكۈزمەيدۇ.
ۇدى، ئاندىن ئىككىنچى رەكەتتە بىر قىسىم
ۇكۇ ياكى سەجدىنى ئۇزۇنراق قىلىشنى، ياكى
دۇ. ئەگەر ئۇ ئۇنىڭغا قارشىلىق قىلسا،
بۇ ئويغا قارشى كۈرەش قىلىۋاتىدۇ. بىراق
ىشتىن ھاسىل بولغان ھەرقانداق ئىش-ئەمەل
ە تۇرۇشىنى ياكى سەجدىسىنى ئۇزۇن قىلسا،
مىسى بىكار بولۇپ كىتىدۇ. بىراق بۇ بىكار
كە كىڭىيىپ بارامدۇ-يوق؟
كى خىل ئەھۋالدىن خالى ئەمەس:
ارلىقىدا ئۈزۈلۈپ قالماستىن) ئۇلانغان

بولۇش بىلەن ئىبادەتنىڭ ھەممىسى بىكار
بولىدۇ.
مى بىكار بولۇنمىغان ئەھۋالدا، ئۇنىڭ
شۇڭا پۈتكۈل ناماز بىكار بولىدۇ.
ئاخىرىدىن ئايرىم بولسا، ئۇنداقتا
سمى بولسا بىكار بولىدۇ. رىيا قىلىشتىن
ىيىن قىلىنغىنى بولسا بىكار بولىدۇ.
ە 100 رىيال بار، ھەممىدە ئۇ ئۇنىڭ 50 نى ساغلام
دۇ، ئاندىن 50 نى كۆز-كۆز قىلىش مەقسىتىدە
لىدۇ، كېيىنكى 50ى بولسا قوبۇل بولمايدۇ.
قىسىدىن ئايرىم قىلىنغان."
ر توپلىمى، تەۋھىيد كىتابىنىڭ شەرھىسى
(1-ج، 114-ب) بىرىنچى نەشرى.]

مەد سالىھ مۇنەججىد